

ענג שבת

פרשת כי תבא - נצבים - ראש השנה

כ' באבול התשע"ח (31.08.2018) יוצא לאור ע"י העמותה להשרשת ערכים יהודיים לאומיים
לעילוי נשמת אטל פולק שני בת הרץ נפתלי ז"ל, נפטרה ב-ט' באדר תשע"ח, יהי זכרה ברוך! (שנה שלושם ושתיים) עלון מס' 23 (1221) (שנה שלושם ושתיים)

והעברת שופר עורו ישנים

הרמב"ם כותב בהלכות תשובה שאע"פ שמצוות שופר גזירת הכתוב היא יש בה רמז גדול. כשהתורה אומרת לעשות איהו מצוה אנחנו עושים, לא צריך טעם לגזירת הכתוב. אנחנו עבדי ה', מה שישמור לנו נעשה, אם מבינים או לא אין זה מעלה או מוריד, קודם נעשה ואחר כך נשמע, ואם אחר כך נצליח גם להביא, מוטב. ובכל זאת במצוות שופר יש רמז גדול, "עורו ישנים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם", אנחנו הולכים אחר ההרגלים והשגרה של כל השנה ועל ידי זה שוכחים את אחריתנו, שוכחים את ייעודנו, שוכחים את יום הדין. ואף שוכחים לפעמים את הקב"ה.

"השמר לך פן תשכח את ה' אלקיך", אם התורה לא היתה מזהירה אזהרה כזאת לא היינו מאמינים שאדם יכול לשכוח את ה', וכי יכול להיות כדבר הזה? ובכל זאת כותבת התורה פן תשכח את ה' אלקיך, וגם מפרטת איך שוכחים את ה'. אם היו שואלים אותנו איך שוכחים את ה', היינו אומרים שאם אדם יאכל מאכלים של שקצים וטריפות, ישתה יין נסך ויעשה עוד ועוד חטאים, כך אולי ישכח את ה' מרוב הטומאה שבנו אבל התורה לא כותבת כאן את הדברים האלה, לא כותבת דברים אסורים, אלא כותבת דברים מותרים שעלולים להביא את האדם לשכחת ה': "פן תאכל ושיבעת ובתים טובים תבנה וישבת. ובקרך וצאנך ירביין וכסף וזהב ירבה לך... ורם לבבך ושכחת את ה' אלקיך... ואמרת בלבבך כוחי ועצמי ידי עשה לי את החיל הזה". הפסוקים האלה מזעזעים, על זאת יתמלא כל אדם פחד ורעדה. אם התורה היתה באה ואומרת שאם תעשה עבירות חמורות הטומאה שלהן תגרום לך לשכוח את ה' היינו עוד מבינים, אבל התורה אומרת שמא תבנה בית ותשב, שמא תטע כרמך ותאכל, שמא בקרך וצאנך ירביין. והרי בזה אנו עוסקים כל היום, כל אחד עובד ומנסה לקנות בית, אחר כך לשפץ ולהרחיב אותו, שיהיה מרוהט יפה. מגיע הזמן לחתן את הילדים, רוצה לעזור להם קצת. בזה אנחנו עוסקים כל יום, זה מותר ואף מצוה. מצוה גדולה לבנות בית ולהקים משפחה, במיוחד בארץ ישראל. וכי דברים אלו הם שישכיחו את ה'?

רמז התקיעות

אלא יש להבין שבחיים הרגילים והמותרים יש כח להשכיח את ה'. כל אדם רגיל עובד או סוחר, מרויח מה שמרויח, בזה קונה במכולת חלב גבינה ולחם, בשוק קונה עוד שאר ירקות וכל מה שצריך לו. כך היום ומחר ובכל יום, ולאט לאט האדם מתרגל שהוא הולך ועובד ומביא כסף, מזה הוא מפרנס את בני ביתו, ואם השיגה ידו לקנות בית לעצמו הרי שהוא חושב בדעתו 'עשרים שנה חסכתי, לקחתי משכנתא ולווייתי מגמחים והנה קניתי לי בית'. כך גם כשמגיע הזמן לעזור לילדים. לאט לאט נבנה בנין של 'אני עבדתי', 'אני השגתי', 'אני פרנסתי את עצמי ואחרים', אני ואני. זה מה שאומר הפסוק: "ורם לבבך... ואמרת כוחי ועצמי ידי עשה לי את החיל הזה", זה כבר נקרא שהאדם שכח את ה'. כיון שמתחילה לא תלה את בטחונו בה' אלא בכל מיני הבלים, זה כבר 'ושכחת את ה' אלקיך'. האדם יכול בדברים של מה בכך לשכוח את אלהיו, השגרה של החיים הרגילים והפשוטים משכיחה את ה'. על כן אמר הרמב"ם שאף על פי שהשופר הוא גזירת הכתוב, רמז גדול יש בו. השופר מזעזע, "אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו", השופר מחריד את הלבבות, והחרדה הזאת מחזירה את האדם לחשוב, לצאת מהשגרה ולעלות מהאפרוריות של כל השנה.

יהי רצון שנגשמע בקרוב את שופרו של משיח, ונזכה ונראה בבניין בית מקדשנו במהרה בימינו, אמן.

הראשל"צ שלמה משה עמאר הרב הראשי לירושלים

העלון מוקדש לזכר ולע"נ

מנחם אריה בן אליהו פישמן ז"ל
חיה שרה פישמן בת אפרים ז"ל
נפטרה ב-ב' במנחם אב תש"ע.
נפטרה ב-ז' בתמוז תשס"ה

יהי זכרם ברוך!

לפרושי יענג שבת וילכיל בית יפרושי
ברכת צונג טובה ולתקופה, כמיהה
ומתירה טובה!

מועדי השבת כי תבא

ער"ש מוצ"ש	יום	ער"ש מוצ"ש
19.41	18.29	י-ם
19.43	18.44	ת"א
19.43	18.36	חיפה
19.43	18.46	ב"ש
19.41	18.36	אילת

זמני היום והלימודים היומיים:

מסבת נצבים - יום ו'	(אופק ת"א)
עלות השחר	4.42 - 4.47
זמן הנחת תפילין	5.30 - 5.26
הנץ החמה (מישור)	6.16 - 6.20
הנץ החמה (הנראה)	6.20 - 6.24
ס"ז ק"ש מג"א	8.42 - 8.41
צאת היום	12.39 - 12.41
מנחה גדולה	13.11 - 13.13
שקיעת החמה	18.57 - 19.05
צאת הכוכבים ב'	19.47 - 19.55

דף יומי: מנחות כב - כח

מועדי השבת נצבים

ער"ש מוצ"ש	יום	ער"ש מוצ"ש
19.32	18.20	י-ם
19.34	18.34	ת"א
19.34	18.27	חיפה
19.34	18.37	ב"ש
19.32	18.30	אילת

זמני היום והלימודים היומיים:

מסבת נצבים - יום ו'	(אופק ת"א)
עלות השחר	4.47 - 4.52
זמן הנחת תפילין	5.31 - 5.34
הנץ החמה (מישור)	6.21 - 6.24
הנץ החמה (הנראה)	6.25 - 6.28
ס"ז ק"ש מג"א	8.44 - 8.43
צאת היום	12.36 - 12.39
מנחה גדולה	13.11 - 13.08
שקיעת החמה	18.56 - 18.48
צאת הכוכבים ב'	19.46 - 19.38

דף יומי: מנחות כט - לה

מועדי ראש השנה

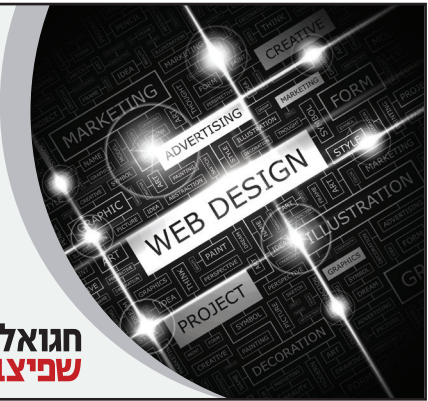
ער"ש ליל ב' מוצ"ה	יום	ער"ש ליל ב' מוצ"ה	
19.28	19.29	18.17	י-ם
19.30	19.31	18.33	ת"א
19.29	19.31	18.24	חיפה
19.30	19.31	18.35	ב"ש
19.28	19.29	18.28	אילת

את העלון ניתן למצוא בפיסבוק
תחת השם: "ענג שבת"
ובאתר ישיבה www.yeshiva.org.il
וגם באתר מורשת בקטגוריית עלוני שבת
ב"מדיע יהודי" www.moreshet.co.il

י"ד העמותה והעורך עו"ד שמואל כהן
כתובת: רח' בלוק 3, ת"א
טל: 03-5234063, פקס: 03-5234054
דוא"ל: smuladv@netvision.net.il
עישוב: חגואל שפיצברג 054-6695400

בניית אתרים: עיצוב אתרים, מינסייט, דף נחיתה, בניית אתרים, מערכות ניהול תוכן, אחסון אתרים וקידום אתרים.
אינטראקטיב: עיצוב באנרים, עיצוב באנרים פלאש, קטלוג אלקטרוני.
עיצוב גרפי: לוגו, ניירת, פלייר, מודעה, פרוספקט, קטלוג, ספר, רולאפ וכרטיס ביקור.

חגואל שפיצברג
טל: 054-6695400
shelegpr@gmail.com
פישו אותנו בפיסבוק
Haguel Spitzberg

מבצעים את כל סוגי האיטום

מערכות איטום חדשניות לגגות עד 8 שנות אחריות כולל גגות מרזפיים. איטום קירות חיצוניים, טיח, תפרים, סדקים והתזת סילרים ע"י סנפלינג. צביעת קירות חיצוניים בסנפלינג. התקנת מרזבים, עבודה מקצועית ויסודית.

ירון 052-4012533

צילום ארועים:

כנסים, ברית, אירוסין, הכנסת ספר תורה, מסיבת, ימי הולדת, צילומים לפני חלאקה

צילום ללא הגבלה + קבלת כל התמונות המקוריות על דיסק און קי. מוגבל ל-4 שעות צילום.

800 ש"ח

חגואל שפיצברג
טל: 054-6695400
haguelphotography@gmail.com

נאו"ת דש"א נופש, אירוח ותרבות, ארגון שבתון עיון ושבת חתן

סוכות התשע"ט

בית ההארה המפואר בית וגן ירושלים

רחוב הפיסטה 8
שני לילות - יומיים ראשונים
י"ד בתשרי התשע"ט - ט"ז בתשרי (23-25/9/18)
אפשרות לילה אחד

חדרים אחרונים באגף א'

- פנסיון מלא + פינוקים • אירוח כיד המלך • שני מניינים
- כשרות מהדרין • שיעורים, הרצאות ודף יומי • בלעדיות לאגף א' המפואר
- חדר: מיני בר, כספת, טלוויזיה ומזגן. במלון: חניון מקורה

לפרטים והרשמה: שמעון נייד: 052-3611441 | פקס: 08-9268663

שבת פרשת כי תבא

הפטרה: "קומי אורי" (ישעיהו ו, ס, א).

במנחה פרקי אבות: ג' – ד'

סליחות יוצאי אשכנז

מיום ראשון (הנוהג להתחיל את הסליחות באופן חגיגי במוצש"ק בחצות) מתחילים יוצאי אשכנז ומשכמים לסליחות, עד ערב יום כיפור. במשנה ברורה (תקסה, יב) נאמר שרשאים לומר את הסליחות כל היום עד לשקיעת החמה. ברם, מלאחר חצות לילה ועד הגן החמה – הוא הזמן המעולה לאמירת הסליחות.

משנה ברורה על אורח חיים תקפא: (י"ו) מיום ראשון שבוע שלפניו – משום שהרבה נוהגים להתענות עשרה ימים עם יום הכיפורים, ולעולם יחסרו ארבעה ימים מראש השנה עד יום הכיפורים שלא יוכלו להתענות, והיינו שני ימים ראש השנה, ושבת שובה, וערב יום כיפור, לכן צריך להשלים ארבעה ימים קודם ראש השנה. וכדי שיהיה יום מסויים להתחלה, תקנו יום ראשון בכל פעם. ועוד טעם שקבעו ארבעה ימים, שכן מצינו בקרבנות שטעונים ביקור ממום ארבעה ימים קודם הקרבה. ובכל הקרבנות בפרשת פינחס כתיב: 'והקרבתם עולה', ובראש השנה כתיב: 'ועשיתם עולה', ללמד שבראש השנה יעשה אדם עצמו כאלו מקריב את עצמו. ולכן קבעו ארבעה ימים לבקר כל מומי חטאתו ולשוב עליהם".

השנה כשראש השנה יוצא ביום שני, וכדי שיהיו לפחות 4 ימים של סליחות לפני ראש השנה מתחילים לומר את הסליחות שבוע ויותר לפני ראש השנה במוצש"ק ש פרשת כי תבא (תקפא, א, ברמ"א). (ד) לומר סליחות – ואף יחיד יוכל לומר אותם שאין בהם י"ג מידות. ובסליחה שנוכר י"ג מידות, ידלג אותן תיבות. וכן אותם הבקשות שהן בלשון תרגום, כגון "מחי ומס" וכו' ו'מרן די בשמיא' וכו', לא יאמר כשאין שם מניין עשרה [אליה רבה]. כתב אבודרהם: "ויקרא בשם ד'", יש להפסיק מעט בין "בשם" ובין "ד'". אם אין מניין בעת אמירת "אשרי", יאמר סליחות, וכשיבואו מניין יאמרו קדיש באמצע סליחות. ובאליה רבה כתב שיאמרו אחר כך שלושה פסוקים כשיש מניין, ואם היה מניין בתחילת אמירת הסליחות ולבסוף יצאו מקצתן, יש לומר דמכל מקום אומר קדיש אחר הסליחות, וכעין מה שנתבאר בסימן נ"ה [פמ"ג]."

(ז) אב"ל תוך י"ב חודש על אביו ואמו [או תוך שלושים על שאר קרובים] אסור לעבור לפני התיבה בראש השנה ויום הכיפורים, דהא דינים כרגלים לכל מילי. אבל בימי הסליחות, אפילו בערב ראש השנה ועשרת ימי תשובה, מותר. [ובדליא חזן אחוה שרי אפילו בראש השנה ויום הכיפורים].

שבת פרשת נצבים

הפטרה: "שוש אשיש" (ישעיהו סא, ז).

במנחה פרקי אבות: ה' – ו'

במוצאי שבת: אין אומרים "ויהי נועם"

יום ראשון ערב ראש השנה תשע"ט

יש הנוהגים להתענות ערב ראש השנה, אך לא נוהגים להשלים התענית, כדי שלא להכנס ליום טוב כשהוא מעונה (משנה ברורה תקפא, ב, רט).

בתפילת שחרית אין אומרים תחנון, אבל בסיום הסליחות, גם אם זה כבר שבעות היום כן נופלים על פניהם (משנה ברורה תקפא ג, א). אין תוקעים בשופר. יש מקומות שנוהגים ללכת בערב ראש השנה על הקברות ולהרבות עם התפילה, שזהו מקום מנוחת הצדיקים והתפילה מתקבלת שם יותר. ויתן צדקה קודם התפילה (משנה ברורה תקפא, כז, ד ברמ"א).

התרת נדרים

נוהגים לעשות התרת נדרים בערב ראש השנה אחר תפילת שחרית. רמז נתנו לדבר בפסוק (במדבר ל, ב) "לא יחל דברו ככל (היוצא מפיו יעשה)" – סופי התיבות הם 'אלול' (קצור שולחן ערוך קכח, רז).

כל יחיד ויחיד מתיר את הנדרים בפני שלושה אנשים. בשעת הדחק יכולים כמה אנשים לומר יחד את נוסח התרת נדרים, והמתירים יאמרו להם בלשון רבים "הכל יהיו מותרים לכם, הכל מחולים לכם, הכל שרורים לכם". ויש נוהגים להתיר נדרים לפני עשרה. שלושת המתירים צריכים לשבת, כדין בית דין, ומבקש ההתרה אומר את הנוסח בעמידה, כדין בעל דין.

בירה דעה (רכח, ג) כתב שהתרת נדרים יכולים לעשות גם קרובי משפחה זה לזה. הרוצה לעשות התרת נדרים עבור אשתו, תעשה אותו האשה שליח וכשמתיר נדרי עצמו תתיר גם נדרי אשתו (יורה דעה רלד כג, מט, נו). בגלל שהבעל יכול להפר נדרי אשתו, ועוד, אמרו בשם הגרש"ז אויערבאך שלא נהגו לעשות התרת נדרים עבור הנשים. מכל מקום יכול אולי לומר שמתכוון בהתרת נדרים שלו גם על אשתו.

מי שלא ערך התרת נדרים בערב ראש השנה יכול לעשותה בעשרת ימי תשובה עד יום הכיפורים (ויש נוהגים לערוך התרת נדרים ביום שאומרים בו סליחות שלוש עשרה מידות).

התרת נדרים זו מועילה רק לנדרים שאינו זוכרם. אבל אם נדר אדם נדר והוא יודע בו וזוכרו, יהיה צריך לפרט את הנדר לפני שלושה היודעים בהלכות נדרים, ולפחות בפני אחד מן השלושה הבקי בהלכות נדרים, והללו יחירו לו רק לאחר שמצאו לו פתח של חרטה, התופס על פי דין.

הדלקת נרות:

יש להכין לפני כניסת החג את הנרות גם לליל שני של ראש השנה, וכן אש שתבעה, בכדי שניתן יהיה להדליק ממנה. מברכים: להדליק של יום טוב ושהחיינו. יש שמדליקות לפני כניסת החג ויש המדליקות כשחוזרים מבית הכנסת (בהעברת אש).

לעילא לעילא (בלי ו)

ראש השנה

הקדיש. מראש השנה ועד יום הכיפורים נוהגים האשכנזים לכפול בקדיש את המלה 'לעילא', וכדי לא לשנות ממספר המלים בקדיש אומרים 'מכל' במקום 'מִן כּל', לאמר: 'לעילא לעילא מכל...'. כתוב ב'קיצור שולחן ערוך' וב'ערוך השולחן' לומר 'לעילא לעילא', בלי ו' (לא נכון לומר לעילא ולעילא). כן נהגו האשכנזים לומר בסוף הקדיש ובסוף תפילות העמידה 'עושה השלום במרומי'. אבל הספרדים נוהגים בנוסח הקדיש כבכל השנה ואינם משנים דבר.

ההוספות והשינויים. בתפילות העמידה שמראש השנה ועד יום הכיפורים מוסיפים הוספות ארבע ברכות: לפני 'מלך עוזר' בברכת אבות – 'זכרו לחיים'; לפני 'ונאמן אתה' בברכת גבורות – 'מי כמוך אב הרחמים / הרחמן' (בנוסח אשכנז אומרים בכל התפילות 'אב הרחמים', אבל הספרדים ובנוסח ספרד אומרים 'אב הרחמן', חוץ מתפילות מוסף של ראש השנה, שבת שובה ויום הכיפורים, במנחה של שבת ובנעילה אומרים 'אב הרחמים'); לפני 'וכל החיים' בברכת התהואה – 'ולפני חתימת ברכת השלום – 'בספר חיים'. אם שכח את ההוספות, כל עוד לא ביטא שם ה' שבחתימת הברכה חוזר ואומר את ההוספה ומתפלל כסדר (למשל חוזר ל'זכרנו' וממשיך 'מלך עוזר'). אבל אם נזכר רק לאחר שביטא שם ה', איננו חוזר, אבל רשאי לאמרה (חוץ מההוספה 'מי כמוך') ב'אלק, נגור'.

מראש השנה ועד יום הכיפורים חותמים בברכת הקדושה – 'המלך הקדוש', ובברכת השיבה שופטינו 'המלך המשפט'. הטועה, או המסתפק, שחתם הא–ל הקדוש' – אם נזכר תוך כדי דיבור (שיעור אמירת המלים 'שלום עליך רבי') ואמר 'המלך הקדוש' יצא ידי חובה – ובלבד שלא התחיל עדיין בברכה שלאחריה. ואם הוא לאחר השיעור של כדי דיבור, או שכבר התחיל בברכה באזה, חוזר לראש התפילה. הטועה, או המסתפק, שחתם 'מלך אוהב צדקה ומשפט' – אם נזכר תוך כדי דיבור ואמר 'המלך המשפט' יצא, ובלבד שלא פתח בברכה שלאחריה. אבל לאחר השיעור של כדי דיבור, אינו חוזר.

אין אומרים הלל בראש השנה, לפי שספרי חיים ומתים פתוחים לפני הקב"ה, ואין נאמר שירה; ואף שאנו בטוחים שנצא זכאים, מכל מקום צריך להיות ירא וחרד מאימת הדין, וע"י זה יזכרנו ה' לזכות (שולחן ערוך ומשנה ברורה תקפד).

סימני ראש השנה

חז"ל תיקנו, שבראש השנה יאכל אדם מאכלים שיש בהם סימן לדבר טוב, כדברי הגמרא בכריתות ו, ע"א ש'סימנא מילתא היא'. כוונת הסימנים היא לעורר את האדם לאותם דברים שהם מסמלים. המהר"ל בבאר הגולה עמוד לג בהסבירו את דברי הגמרא ש'סימנא מילתא היא', מביא את הרמב"ן על הפסוק: "יעיבר אברם בארץ

עד מקום שכם" (בבראשית יב, ו) ששואל, מדוע התורה מספרת שאברהם עבר בארץ והגיע לשכם, וכן לגבי יצחק שחפר בארות, ועוד מעשי האבות, שלכאורה אינם מלמדים אותנו דבר, מה התועלת שיש בסיפור דברים אלו? אלא שכידוע 'כל מה שאירע לאבות סימן לבנים (תנחומא ט), והם באים ללמד על העתיד. בזמן שנגזרת גזירה משמים, אם בזמן הגזירה היא מוצאת את ביטויה בהתמשהות במשהו בעולם המעשה, זה נותן לה יותר תוקף שבזמן בוא עיתה להתגשם, היא תתיישם במלוא עוצמתה. ומוסיף המהר"ל שזו חכמה נפלאה לעשות לגזירה העליונה דמיון וסימן למטה, כדי שתצא הגזירה לפועל הטוב. לכן בראש השנה שהוא יום הדין, ונגזר על האדם מה יקרה אתו במשך השנה, אם הוא עושה פעולה חיובית מסוימת, היא מחזקת את ביצועה כשיבוא זמנה.

המאירי בחיבור התשובה (מאמר ב פרק ב) מסביר שכונת הסימנים היא, שגם בזמן הסעודה שהיא הנאת הגוף צריך האדם ליכור את עניני התשובה והסליחה, לכן אוכלים מאכלים שמזכירים זכויות וגזר דין טוב וכו'. אף מה שאומרים 'יכרתו שונאינו' אין הכוונה רק לאויבי עם ישראל, אלא לשונא שיש בכל אדם פנימה, היצר הרע והדעה העקומה שיש בליבו, הם השונאים. על-ידי שאדם מקבל על עצמו יותר יראת שמים, יותר קבלת עול מלכותו יתברך ומתקן את עצמו, ממילא יכרתו שונאינו וירבו זכויותינו.

קריאת התורה

בהוצאת ספר תורה אומרים ג' פעמים י"ג מידות, רבונו של עולם, וג' פעמים "ואני תפילתי". כשאומרים: "אחד אלוקינו לאחר 'קדוש' מוסיפים "ונורא" שמו.

מוציאים ב' ספרי תורה. בראשון קוראים חמשה קרואים מ–'וה' פקד את שרה". נוהגים שלא להוסיף על חמשה הקרואים. לאחר הקריאה מניחים ספר שני ואומר בעל הקורא חצי קדיש. בספר השני קוראים למפטר "ובחדש השביעי". מפטירים: "יהי איש אחד מן הרמתים" (שמואל א', א, א).

נוהגים לקרוא לתורה את בעלי התפילה. ומי שנוטל שכר בעד תפילתו אין נוהגים לקרותו (אורח חיים תקפד סעיף ב' ברמ"א ובמשנה ברורה ס"ק ט).

אין להפסיק בדיבור מתחילת התקיעות דמיושב עד סוף התקיעות שאחרי מוסף.

תקיעות שופר

חובה לשמוע 100 תקיעות היוצאים משופר. לפני התקיעות מברכים וברכה זו נאמרת לכל התקיעות, דמיושב ולתפילת מוסף, לכן, אין להפסיק בדיבור מברכת התקיעות עד סוף התקיעות שאחרי מוסף. אין לומר 'יהי רצון' שבין התקיעות. איסור זה אמור הן על בעל התוקע והן על ציבור השומעים (אורח חיים ובמשנה ברורה תקצב, סעיף ב, ס"ק יד). אם הדיבור הוא לא מעניין התקיעות ואפילו אמר איזו תפילה – צריך לחזור ולברך על התקיעות (שם במשנה ברורה ובער הציון ס"ק כא).

יש בתי כנסת שמכריזים קודם התקיעות שאסור לדבר מתחילת התקיעות עד סוף התקיעות. בשו"ת אגרות משה (אורח חיים ח"ב סימן לו), מציין: אם ידוע שהכרזה זו לא תעוזר, ובכל זאת יהיו כאלה שידברו, מוטב שלא יכריזו כלל. בשו"ת נבנות אפריים (ח"א סימן צצז) הביא בשם הגר"ח קנייבסקי שגם נשים השומעות תקיעת שופר צריכות להזהר שלא להפסיק באמצע שלושים התקיעות, אף שמעיקר הדין הן פטורות משמיעת שופר.

תפילת מוסף

לכתחילה יש להתחיל בתפילת מוסף לפני זמנה של מנחה גדולה (13.10 בערך). במוסף, 'מפני חטאינו', יש לומר 'ואת מוספי יום הזכרון'. אם אמר 'ואת מוסף' ביום הראשון של ראש השנה, אם עדיין לא ביטא שם ה' בסיום הברכה, חוזר; ואם כבר ביטא שם ה', אינו חוזר. וביום השני, אף אם נזכר לפני סיום הברכה, אינו חוזר. ב'עלינו' יש לומר 'שהם משתחוים להבל וריק ומתפללים לאל לא וישעיל' לפני 'ואנחנו כורעים' (וכן בכל השנה). יש להפסיק בין 'ומתפללים לאל לא וישעיל' לבין 'ואנחנו כורעים'. בחזרת הש"ץ כורעים ב'ואנחנו כורעים', והנופלים על פניהם י'פרסו בד או גייד כנגד פניהם (ולא כנגד ברכיהם דווקא), כי אסור להשתחוות

כשהפנים כנגד הקרקע.

במקום שנוהגים לתקוע באמצע מוסף של לחש, יחיד העומד עדיין באמצע הברכה מפסיק בתפילתו להאזין לתקיעות, ורק אחרי שגומר את הברכה אומר 'היום הרת עולם'.

מנחה

המתפללים מנחה גדולה מיד אחרי תפילת מוסף, לפני הסעודה, לדעת הגר"א אין אומרים 'אבינו מלכנו', אפילו כשראש השנה חל בימי חול.

השליך

לאחר תפילת מנחה וקודם שקיעת החמה, ביום הראשון של ראש השנה (שלא בשבת) נוהגים ללכת לים, או לנהר או למקום שמצויים שם מים, לאמירת תשליך (משנה ברורה תקפג ב, ח, וברמ"א).

ליל ב' של רה"ש: מתפללים ערבית רק לאחר צאת הכוכבים בודאות. אף בבית לא יכינו שום דבר להדלקת נרות, לסעודה וכדומה רק לאחר צאת הכוכבים – יניח לפני הקדוש ובהדלקת הנרות פרי חדש או ילבש בגד חדש ויכוון בשהחיינו גם על זה.

הדלקות נרות וקידוש ליל ב' של ראש השנה:

יש להזהר בהכנת הנרות. אין להכין בעוד יום את הנרות. אין לחמם נר כדי להדביק בפמטיים. אם אין לו פמטיים נוספים מותר לנקות את השפופרת בליל שני כדי לתת בו את הנר. כביום הראשון מברכים להדליק נר של טוב ושהחיינו. רצוי להניח פרי חדש או ללבוש בגד חדש והאשה או האישה בהדלקת הנר או הקידוש יכונו בשהחיינו גם על זה. אם אין פרי חרש או בגד יברכו בכל זאת שהחיינו. האשה שאמרה שהחיינו בהדלקת הנר תתכוון לא לצאת ידי חובה בשהחיינו של הקידוש.

יום ב' של רה"ש תפילה ותקיעות כמו ביום הראשון.

קריאת התורה

בהוצאת ספר תורה אומרים ג' פעמים י"ג מידות, רבונו של עולם, וג' פעמים "ואני תפילתי". כשאומרים: "אחד אלוקינו לאחר 'קדוש' מוסיפים "ונורא" שמו.

מוציאים ב' ספרי תורה. בראשון קוראים חמשה קרואים בפרשת העקידה: 'והאלקים נסה את אברהם'.

נוהגים שלא להוסיף על חמשה הקרואים. לאחר הקריאה מניחים ספר שני ואומר בעל הקורא חצי קדיש.

בספר השני קורא למפטר כמו ביום הראשון ומפטירים: "כה אמר ה' מצא חן במדבר" (ירמיהו לא, א).

מוצאי יום טוב

ערבית, אומרים את חוננתנו. אם טעה ולא אמר לא חוזר. הבדלה בין והמדיל (בלי בשמים ונר).

זמן קידוש לבנה

מליל רביעי ג' בתשרי ועד מוצש"ק אור ל–י"ד בתשרי. נוהגים לקדש את הלבנה במוצאי יום כיפור.

עשרת ימי תשובה

השינויים והתוספות בקדיש ובתפילה כמו בראש השנה.

נוהגים לומר 'שיר המעלות ממעמקים' בין 'שתבח' לקדיש. העומד בין פרק לפרק בפסוקי דזמרה רשאי לאמרו עם הציבור. בנוסח אשכנז אין אומרים 'שיר המעלות ממעמקים'.

יום רביעי – צום גדליה

ביום שלמחרת ראש השנה הוא תענית ציבור, לפי שביום זה נהרג גדליה בן אחיקם, שהיה נציב על יהודה בימים שלאחר חורבן בית המקדש הראשון, בתחילת המאה ה–6 לפנה"ס, ומותו היווה באופן סופי את חורבן היישוב היהודי בימי בית ראשון. נוהגים בתענית זו כבשאר התעניות, וקוראים בתורה בשחרית ובמנחה. ש"ץ אומר "עננו" בשחרית והציבור במנחה. הצום מתחיל עם עלות השחר.

זמני הצום: עלות השחר – סיום הצום

ירושלים	4:49	19:12
תל–אביב	4:51	19:10
חיפה	4:49	19:12
באר שבע	4:52	19:11
אילת	4:54	19:08

העלון מוקדש לזכר ולע"נ

רבקה קליין

י"ח בת מלאכי רחל סילצקי יבלח"א,

נפטרה בדמי ימיה ב-כ"ג באולול תש"נ.

יהי זכרה ברוך!